

je bodo tudi Slovenci in Hrvati z veseljem oklenili.

Zadnjič smo rekli par besedij o učinkih naše sprave in zastavili vprašanje: Komu neki koristi? Ali kateri izmed obeh še obstoječih strank, ali narodu samemu? Odgovor smo pustili začasno nerešen. V zadnji številki pa »Glasnik«, glasilo krščansko-socialnih delavcev, odgovarja na vprašanje: »Ali koristi narodna sprava tudi delavcem?« Odločno trdi, da ne, temveč da je le v veliko kvar razvoju krščansko-socialnih teženj, ker so konsumna društva na podlagi sprave omejena in zvezana. S tem se stotine ubogih revežev žrtvuje posamnim oderuhom. Med drugim piše omenjeni list:

»Če bi bili deželni poslanci obeh strank izjavili vsak za-se, da ne bodo ustanavljali konsumnih društev — slobodno jim! To so smeli in sicer brez škode, ker dozdej še nismo čuli, da bi bil kak deželni poslanec imel kaj posla pri ustanavljanju takih društev. Naravnost smešno pa je, če ti možje, ki vkljub vsi spravi tiče v Heinovih mrežah in s tem še vedno vzdržujejo Šveglovo samodržstvo na Kranjskem, hočejo gospodovati ljudstvu in mu narekavati, kaj sme v svojo gospodarsko korist. Dokler se ti možje ne bodo oprostili vladnih in nemško-liberalnih spon, dokler ne bodo sami svoji gospodarji, jih ne moremo upoštevati. Če to gospodom ni všeč, nič ne dene; nam ni za posamezne osebe, marveč nam je zato, da se izvršuje naš program v korist delavskih stanov. Če bodo hoteli, jim porečemo še kaj drugega. Mi krščansko-socialni delavci smo narodni iz prepričanja in nas naše vladajoče stranke tudi s sklepi, namerjenimi proti nam, ne bodo raznarodile. Mi, ki smo v resnici in v interesu celega naroda želeli sprave, da bi mogli vzajemno delovati na socialnem polju, vidimo danes, da smo prevarjeni, in da nam ne kaže drugega kakor samovlastno na svojo pest organizovati delavce na socialno-gospodarskem in političnem polju. Narodna sprava, katere smo se veselili, nam ni v korist, kakor tudi ne celemu narodu, — ker je to le sprava za narodno spanje, ne pa za narodno delo. Iz tega moremo sklepati, da delavcem narodna »sprava« ne bode koristila, kakor smo preje pričakovali. No, vsaka šola ima svoje skušnje. Bog daj, da bi nas bila ta izkušnja naučila vsaj to, da si moramo prijateljev še le pridobiti in sicer z odločnim delovanjem na gospodarskem polju.«

Tem besedam se ne da ugovarjati. A dvomiti smemo, bodo-li našle odprta ušesa, še bolj pa, bodo-li našle primeren praktičen

odmev. Saj sem zadnjič dokazal, da si nobeden ne upa začeti delati, da je »kranjski molk« — osodepoln!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Grof Thun vabi k sebi Nemce in Čehe, da bi se z njimi razgovarjal o spravi. Vendar izmed Nemcev so se odzvali povabilu samo veleposestniki. Druge stranke nočejo nič vedeti o spravi, dokler se ne odpravijo jezikovne naredbe. Grof Thun pač iz same ljubavi do Nemcev ne bo zapustil pravičnih poti.

Gališko. Gališko ljudstvo je dalo duška oderuškim židom tudi v dejanju. Zato so se odredila za nekatere okraje obsedno stanje, nagla sodba in prepoved raznih časnikov. Ali se bodo s takimi sredstvi nasitili lačni želodci ubogega ljudstva?

Štajarsko. Splošne volitve za graški mestni zastop so že razpisane in se bodo vršile 13., 20. in 27. septembra. Kandidirali bodo vsi bivši mestni odborniki, le krščanskih socialcev se hočejo iznebiti, ker nočejo trobiti v velikonemški rog.

Primorsko. Pri občinskih volitvah v Šempetru je na celi črti sijajno zmagala krščansko-socialna stranka. Živeli krščanski Šempeterci! — V Višnjaju v Istri, v kateri občini so gospodarili doslej Lahoni, je hrvaška stranka zmagala v dveh razredih. Slava zavednim volilcem! — V Sežanu je bila v nedeljo velikanska pevka slavnost, seveda slovenska. Na 8000 ljudi je bilo navzočih.

Vnanje države.

Vojska. Španija je poražena! Brodovje v zalivu Santiago de Cuba je uničeno, poveljnik Cervera ujet in ranjen, nad 1600 vojakov je v oblasti Amerikancev, več stotin jih je mrtvih in ranjenih. Admiral Cervera je nameraval ubežati z brodovjem iz zaliva, a ni se mu posrečilo. Ameriški admiral mu je zastavil pot ter uničil brodovje. Amerikanci kar plavajo v veselju radi te zmage, a na Španjskem vlada žalost nad ponižanjem in uporna jeza nad sedanjim ministerstvom, ki je s svojo počasnostjo in kratkovidnostjo mnogo zakrivilo pri tej nesreči. Tudi na suhem v obrambi mesta Santiago se godi Španjcem slabo.

Italijansko. Novo ministerstvo je sestavil general Pelloux. Naloga mu bo, pomiriti duhove, kolikor le hitro mogoče. Zato bo odpravljeno obsedno stanje in zaustavljeni listi bodo smeli zopet izhajati.

Francosko. Ker se govori, da misli jeden del ameriškega brodovja pripluti k španjskemu obrežju, odredila je francoska vlada, da pošlje tudi ona tje svoje brodovje in pazi, da Amerikanci ne postanejo predrzni. — Radikalec Brisson je sestavil novo vlado. V ministerstvu so zastopani tudi socialisti. Ruskemu zavezniku ministerstvo ni po volji in tudi domačemu predsedniku Foru ne. Bržkone se itak ne bo dolgo obdržalo, ker si ne bo moglo pridobiti v zbornici stalne večine.

Cerkvene zadeve.

Pri Sv. Pavlu v Rimu.

Spisal dr. Fr. K.

(Dalje.)

Na grobu tega apostola nam se nehoté vrine misel: Ta apostol je tako neznansko veliko storil in pretrpel za Kristusovo vero, mi pa tako malo!

Kako prepričevalno in neustrašljivo je on spoznaval in oznanjeval krščansko vero, rekši: »Vem, komu verujem,« mi se pa sramujemo ravno tiste vere ali jo smatramo le kot postransko, malovredno reč! V svojem delovanju je pač res Pavel skoro nedosežen, a posnema ga lahko vsakdo, bodisi z dobro vzgojo otrok, z lepim vzgledom, s podpiranjem dobrega tiska in raznih naprav za razširjanje in utrjenje krščanske vere. — Na grobu Pavlovem se vzbudi krščanskemu srcu tudi vroča želja, da bi se vsa ljudstva čim prej oklenila jednozveličavne cerkve Kristusove. Pavlova cerkev nas sama na to spominja, ker so jo, rekel bi, vsi narodi pomagali zidati.

Nad velikim oltarjem nosijo štirje dragoceni stebri marmornat baldahin, ki je iz l. 1285. Ti stebri so iz rumenkastega alabastra, a podaril jih je podkralj egiptovski, ki je turške vere. Vredno si je ogledati tudi štiriozglato podnožje teh stebrov. Obloženo je z zelenkastimi ploščami dragega kamena malahita. Te dragocene plošče so darilo ruskega carja Nikolaja I.

Od velikega oltarja gremo po sredini cerkve k velikim vratom, da odtod z očesom premerimo celo cerkev.

Judita: »Kaj bode z nami?« — Maron pa reče: »Ali ni nihče kristjanom pomagal?«

»Nihče,« odgovori Ali. »Ko sem videl, da ne morem nič pomagati, sem naglo šel k turškemu častniku in vojakom, in jih prosil, naj branijo nedolžne kristjane. A vojaki so se mi posmehovali in rekli, da nimajo zato nobenega povelja. Šli so sicer pred vrata. A gledali so hladnokrvno nečloveško klanje, dokler tudi njim ni oni strašni glas zaklical: »Naprej! Pobijte te kristjanske pse! Nobeden ne sme uiti!« In vojaki so ubogali in vsakega pobili z bajoneti, ki je hotel bežati v mesto.»

»Ali,« reče Maron ves razjarjen, »kdo je bil tisti, ki je vojakom to zapovedal?«

Ali obledi rekoč: »Moj lastni oče!«

»Vaš oče?« se zavzamejo udova in njena otroka.

»Da, moj oče,« ponavlja tresoč se Ali. »Moj oče je kriv prelivanja krvi. On je množice navduševal v prerokovem imenu za to mesarsko klanje. On je vojake odvrnil od njihove dolžnosti. On ni prej miroval, dokler ni bil zadnji fantek, ki je ranjen še plezal po tleh, napičen na bajonet.«

»Maron!« reče udova preplašena in stopi za korak od mladega Turka, »Maron, ali si slišal? Njegov oče, oče tvojega prijatelja je pomoril kristjane in ti ...«

»Mati,« odgovori Maron, »jaz sem ti že

povedal, da Ali ni takšen, kakor njegov oče. Njemu se stedi to očetovo dejanje.»

»Jeli to res, Ali?« se obrne udova z vprašajočim pogledom na Alija.

»Da, gospa,« odvrne žalostno Ali, »Maron govori resnico. Meni mrzi moj oče in njegovo okrutno ravnanje s kristjani; meni mrzi moj brat Hakem, ki je z lastno roko umoril kakih 30 kristjanov; meni mrzijo vsi mohamedani, kojim vera zapoveduje take zločine.«

»Če je tako,« reče zdaj pomirjena vdova, »tedaj sme biti Maron res vaš prijatelj. In vi zdaj tudi lahko z nami molite; kajti molitev, ljubi otroci, nam je v tem času najbolj potrebna, da gremo dobro pripravljeni v mučeniško smrt.«

Udova poklekne zdaj pred podobo Križanega in njegove sv. Matere ter začne glasno in s sklenjenima rokama moliti litanije Matere božje, apostolsko vero in pa »Pod tvojo pomoč pribežimo«. Maron in Judita poklekmeta zraven matere. Gotovo še niso nikdar tako pobožno in goreče molili, kakor zdaj, ko se je začelo prvo krvavo preganjanje. Za njimi je stal Ali. Nekaj časa ne ve, kaj bi storil. Bi naj ostal in s kristjani molil, ali bi naj odšel? Saj še ni bil kristjan, pa tudi mohamedan ni bil več. Proseči glasovi pobožne družine mu ganejo srce. Na tihem

poklekne in pobesi glavo ter resno in pazno posluša krščanske molitve, ki jih prvokrat sliši. Dolgo je tako klečal, ko se naenkrat zasliši od daleč krik in zmedeni glasovi. Prestrašen skoči po koncu in zavpije:

»Kaj je to? Menda že pridejo sem!«

Tudi udova in njena otroka so vstali in plaho poslušali. Vedno bolj se je bližal krik in vedno natančneje so se slišali divji glasovi: »Smrt kristjanom!« Zdaj zaslišijo tudi prestrašeno vpitje svojih sosedov, ki so vrata zapirali pred množico. Tudi Maron in Ali zapahmeta vrata. Hrup je prihajal vedno bližje kakor tuljenje izstradanih volkov. Vmes streli in klicanje na pomoč ali pa smrtno ječanje umirajočih. Zdaj se drvi divja tolpa mimo hiše, potem pa postane zopet vse mirno in tiho.

Ko zunaj vse potihne, reče Ali: »Pustite me iz hiše. Jaz moram videti, kaj se je zgodilo.«

»Jaz grem s teboj,« se oglasi odločno Maron.

»Ne, ne, ostani tukaj,« ga prosi Ali. »Varuj mater in sestro! Ako zvem, da vam doma preti nevarnost, tedaj zopet pridem, da vas rešim.«

(Dalje prih.)

Ako si ogledujemo Pavlovo cerkev od velikih vrat, napravi na nas mogočen vtisek. Pri vratih stojita dva velikanska stebra iz najfinejšega vzhodnega alabastra. Tudi to je dar egiptovskega podkralja. Ako prižgemo žveplenko in jo držimo za stebrom, vidimo, da je skoraj prozoren.

Cerkev nam se zdi kakor velikanska, sijajna dvorana. Po dolžini meri 120 metrov, široka je 60 m. in visoka 23 m. Strop v Pavlovi cerkvi ni obokan, kakor je pri nas navada, marveč pred požarom je bil odprt, tako da se je videla streha. Kajpada tramovi so bili lepo ozaljšani. Sedaj je pa strop vodoraven iz trdega lesa, umetno izrezljan in ves pozlačen. Strop sloni na 80 velikanskih stebrih iz sivkastega simplonskega granita. To je dar našega presvetlega cesarja.

Cerkev je razdeljena v pet ladij in vse so ločene s stebrovjem in tako se človeku zdi, kakor bi stal v hrastovi šumi. Tlak je iz finega gladkega kamena, tako svetel, da se lahko vidiš v njem. Kdor ima na čevljih gladke podplate, mora previdno stopati, da se mu ne spodrsne. Ako gledamo po tlaku, zdi se, kakor bi voda stala; stebrovje se lesketa v tlaku, kakor drevje, ki pri vodi stoji. — Ne morem si kaj, da bi tukaj ne omenil, kar mi je enkrat rekel neki luteranski pastor. Videl je ljudi v Pavlovi cerkvi, da so bljuvali po tleh in se je spodikal nad tem, češ, kako more veren človek v takem svetišču bljuvati po tleh. Bil je pastor na cesarskem dvoru v Berlinu in seveda kaj takega ni bil vajen. Misli sem si pa vendar pri tem, kako spoštovanje ima ta mož do hiše božje.

Dalje mi je pravil, da mu je nekdo v cerkvi sv. Petra ukradel majhen stolič. V velikih rimskih cerkvah namreč ni klopj, zato je si imenitni ptujci nosijo s seboj majhne stolce, ki se dajo zložiti. Rekel je zopet: kako je pri vas katoličanih mogoče, da kdo v cerkvi kaj ukrade? Kako spoštovanje imate do hiše božje? — Zbolelo me je to, ker je mož deloma imel prav. Le žal, da se še včasih hujše reči godijo po cerkvah!

Oglejmo še si nekoliko natančneje zgornji del cerkve. Po steni, ki posreduje med stebri in stropom, vidimo razvrščene neštivilne slike iz barvanih kamenčkov t. j. mozajike. To so podobe vseh papežev začeti od sv. Petra pa do sedanjega sv. očeta Leona XIII. 263 jih je! Tako dolge vrste prednikov pač ne more naštet nobena, še tako stara vladarska hiša. Tukaj nam je živo predstavljen nepretrgani niz namestnikov Kristusovih. Kako lepo se tukaj vresničujejo besede Kristusove: «Ti si Peter t. j. skala, in na tej skali bom sezidal svojo cerkev in vrata peklena ne bodo premagala;» in pa besede efeškega cerkvenega zbora: «Peter do današnjega časa in vedno v svojih naslednikih živi in sodi.»

Koliko častitljivih glav vidimo v tej dolgi vrsti! Takoj od začetka se vrste sami taki, ki so svojo kri prelili za Kristusa. Neštivilno veliko jih je, ki so sicer neizmerno mnogo pretrpeli, braneč pravice sv. cerkve in bojujoč se za kraljestvo Kristusovo proti duhu tega sveta. Res je med njimi tudi nekaj nevrednih, ki imajo žalosten spomin v zgodovini svete cerkve, a kaj si hočemo! Tudi med apostoli je bil en Judež.

A ravno to nam kaže, da katoliška cerkev ne more biti samo človeško delo, marveč božje, ker čeravno so včasih ladijo sv. Petra vodili nevredni možje, vendar je valovi niso mogli razbiti.

(Konec pride.)

Gospodarske stvari.

Vsem hmeljarjem!

V Žalcu, dne 1. julija 1898.

Ker v gospodarskem življenju povpraševanje po kakšnem blagu navadno tudi do-

ločuje njegovo ceno, zaradi tega je za prodajalca imenitna važnost, da vsaj približno vé, koliko se bode kakšne reči pridelalo in kolikšna je potreba ali povpraševanje po isti, — ker le v tem slučaju more za sé izkoristiti ravno obstoječo kupčijsko situacijo.

V posebno korist pa more za hmeljarje biti, ako vsako leto o pravem času izvedó, kolika množina hmelja se bode približno pridelala; ker med tem, ko drugo blago, na pr. sladkor in kava več let obdržita svojo vrednost in se po obstoječih cenah lahko prodata, obdrži hmelj le za določen in primeroma kratek čas svojo vrednost; ker vsled različnih sprememb, katerim je podvržen, ni sposoben za špekulacijo.

V koliko škodo so napačne ceno za hmeljarje, pokazalo se je zopet v minolem letu; da se temu zanaprej temeljito opomore, morajo hmeljarji priti do prepričanja, da le vzajemno in vsestransko delovanje vodi do zaželenega cilja. Po statističnih izkazih se na tanko vé, koliko hmelja se porabi, ko bodo pa hmeljarji tudi vedeli, koliko hmelja se približno pridelala, tako bodo tudi vedeli, svoj hmelj ali po višji ali nižji ceni prodajati. Za cenitev letošnjega hmelja je ugodno posebno to, da je ves stari hmelj prodan. Stari hmelj bi sploh ne uplival tako močno na ceno, ako bi se vsaj približno vedelo, koliko novega hmelja se bode pridelalo.

Da pa se more to določiti, treba je, da hmeljarsko društvo precej natančno izvé število hmeljskih sadežev na Spodnjem Štajarskem; po tem številu se da potem vsaj približno določiti množina letošnjega pridelka.

V izvršitev te naloge je neobhodno potrebna pomoč občinskih zastopov. Odbor hmeljarskega društva je razposlal torej na vse občine, v katerih se hmelj prideluje, in tudi nekaterim hmeljarjem, pôle, v katere naj se vpišejo imena hmeljarjev in število hmeljskih sadežev.

Vsled tega podpisani odbor uljudno prosi, da se ta poziv razglasi in da se p. n. hmeljarjem naroča, da naj v lastno korist hitro in vestno ustrezajo prošnji hmeljarskega društva. Kdor sam ne utegne iti v občinsko pisarno, naj zapiše svoje ime in število hmeljsadežev na košček papirja in pošlje listek po kakem šolskem otroku občinskemu predstojniku ali tajniku.

Izpolnjene pôle se potem vrnejo hmelj. društvu, katero bode potem pravočasno objavilo vse potrebno.

Enake ceno vršile se bodo tudi v vseh deželah našega in tudi nemškega cesarstva. Odbor južnostajarskega hmeljarskega društva.

Občinskim predstojnikom!

Živinski sejmi občinam niso delali velikega veselja, posebno kjer so bili sejmi slabo obiskani. Občina je morala naročiti okrajnega živinozdravnika, da pregleda prignano živino, in morala ga je seveda za ta trud tudi primerno nagraditi. Prigodilo se je mnogokrat, da je občina imela le izgubo z živinskimi sejmi. Občine so se zaradi tega plačala velikokrat pritoževale ter prosile, da se plačilno breme zvrne na druga ramena. Toda zaman je bilo njih moledovanje. Na Tirolskem pa se občina Nanders ni dala tako hitro ugnati v kozji rog. Živinozdravnika ni hotela plačati, češ saj ga ne potrebuje. Dobila je poziv od politične oblasti, naj plača. Sedaj je nastopila pot rekurza in pri najvišjem upravnem sodišču je res zmagala. Upravno sodišče je dne 24. novembra leta 1897. izreklo, da plačevanje živinozdravnika za pregledovanje povodom občinskih sejmov v postavi ni utemeljeno, da torej občinam ni treba plačevati živinozdravnika.

Kdo pa bo odslej plačeval živinozdravnika za pregledovanje? Nikdo, ker živinozdravnika pri sejmi ni treba. Njegov posel bo opravljal občinski svet sam. Ako pa hočejo politične oblasti, da se sejmovi pregledujejo, naj živinozdravnike država plačuje.

Gotovo bodo občine s tem zadovoljne. Ako pa bi jim politične oblasti še vedno pošiljale živinozdravnike na občinske stroške, naj občine odklonijo plačevanje ter se v odklonitvi naj opirajo na zgoraj omenjeni odlok upravnega sodišča.

Sejmi. Dne 9. julija v Poličanah in v Brezicah. Dne 10. v Oplotnici. Dne 12. v Rogatecu, Šoštanju, na Planini. Dne 13. v Ločah, Imenem. Dne 14. v Turniščah. Dne 15. v Arnovžu, Dobovi, Stolah.

Umetnost.

Iz Slovenskih goric.

(Cerkvena glasba v naši vladikovini.) Kako žalostne so razmere v cerkvenem petju po naših cerkvah, čuti pač že marsikdo. Po vseh sosednih vladikovinah imajo boljše cerkveno petje, kakor pri nas na Spodnjem Štajarju. No, pa saj ni čuda, da je tako, kajti večina orgljarjev niti — žalibog! — pojma nima o pravem cerkvenem petju! Kako naj tedaj taki vodi druge, kako naj zboljša sedanje prežalostne razmere? Znan mi je orgljar, ki niti vseh «tastov» na orgljah ne pozna, žalostno, a — resnično!

Trditi bi znal kdo: Ljudstvu so dopadljive med ljudstvom nastale melodije in nima vsled tega čuta do umetnega cerkvenega petja. Ljudstvo se predrugačiti ne da!

Odgovorim takemu kratko takole: In mnenje ljudstva se tudi ne bo predrugačilo tako dolgo, dokler se ne bodo sosebno orgljarji zanimali za izobrazbo petja slov. ljudstva ter ga poučevali o razločku med cerkvenim in narodnim petjem! Proč s takimi zastarelimi trditvami! Slovensko ljudstvo sedanje dobe ni več na tako nizki stopinji kulture, da se ne bi v nemalo za vse, kar je boljše kot do sedaj. Poskusiti se mora! Začetek je težek, a vspeh plodonosen! Lastna izkušnja me uči, da orgljar lahko mnogo doseže, če ima temeljito izobrazbo v stroki.

Jeli to pametno, če orgljar vsprejme od fantalina «našindirano vižo» ter isto poje pri božji službi? Jeli to cerkveno petje? Kako naj bo cerkveno petje?

Slavni kapelnik Mitterer piše o cerkvenem petju tako-le: «Ozir tonala, namreč melodije in harmonije cerkvenega petja, razumeva se samo ob sebi in je večkrat ostro in določeno izrečena volja cerkvena, da naj nikakor nima nič nesvetega, vsakdanjega ali posvetnega, ampak da bodi cerkveno petje vselej mirno, resno, vspodbujajoče k zbranosti in pobožnosti, skratka tako, da se strinja s svetostjo dejanja, ki ga spremlja.» Jeli tako pri nas? Žalibog ne! Posvetne, popolnoma posvetne narodne melodije rabijo se k nabožnim pesmim in pojejo pri službi božji!

Ali res ni mogoče k napredku cerkvenega petja pripomoči? Po mojem mnenju bi v dosegu dobrega uspeha prepotrebno bilo:

1. Naj orgljar, če vsled nezmožnosti ne more vspodbujati k napredovanju, vsaj odločno zabrani narodne napeve pri službi božji. Naj z vso oostrostjo in energijo upliva na to, da se v cerkvi vedno le v cerkvenem duhu poje.

2. Naj bi se ustanovila prepotrebna «Cecilijanska orgljarska šola» s sedežem v Mariboru, kakor je v Ljubljani, v Celovcu, Gorici in drugod. Ljubljanska orgljarska šola, katero je nekaj Štajarcev obiskovalo, ne vsprejema več Štajarcev. Bode li vsled tega moralo v naši lavantinski vladikovini hirati cerkveno petje? Zeleti bi bilo, da bi se naši gg. deželni poslanci blagovolili zanimati za tako prepotrebno in prevažno ustanovo.

Naj bi se uresničile kmalu naše goreče želje, da cerkveni glasbi zasije boljša bodočnost!

Janko Č., cecilijanec.